

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi yliopistolain muuttamisesta ja laiksi yliopistolain muuttamisesta annetun lain voimaanpanosta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan julkisoikeudellisina laitoksina toimivien Kuvataideakatemia, Sibelius-Akatemia ja Teatterikorkeakoulun yhdistämistä uudeksi Taideyliopistoksi, joka toimisi myös julkisoikeudellisen laitoksen muodossa itsenäisenä oikeushenkilönä. Esityksen tarkoituksena on vahvistaa kansallisesti ja kansainvälisesti yliopistotasoista taidealojen opetusta ja tutkimusta sekä taiteellista toimintaa ja lisätä taiteen mahdollisuuksia vaikuttaa yhteiskunnan tasapainoiseen kehittämiseen.

Yhdistyvien yliopistojen toiminta, henkilöstö, opiskelijat ja varallisuus siirtyisivät Taideyliopistoon 1 päivänä tammikuuta 2013.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Suomalaiseen koulutusjärjestelmään kuuluvia yliopistoja koskeva yliopistolaki (558/2009) tuli voimaan 1.1.2010. Yliopistolaki on muuttanut merkittävästi yliopistojen toimintaedellytyksiä. Lain tavoitteena on yliopistoille annetun itsenäisen oikeushenkilöaseman kautta turvata yliopistoille entistä paremmat edellytykset kehittää opetuksen, tutkimuksen ja taiteellista toiminnan laatua ja vaikuttavuutta, vastata toimintaympäristön muutoksiin, tehdä yhteistyötä ulkomaisten yliopistojen kanssa sekä monipuolistaa rahoitus pohjaansa ja profiloitua vahvuusalueilleen.

Yliopistolailla ja sen nojalla annetuilla asetuksilla säädetään yliopistojen tehtävistä, tutkimuksesta ja opetuksesta, organisaatiosta, henkilöstöstä ja hallintokielestä, opiskelijoista, yliopistojen ohjauksesta ja rahoituksesta, yliopistojen taloudesta sekä muutoksenhausta.

1.2 Yliopistojen oikeudellinen asema

Yliopistolaissa luetellaan kaikki suomalaiseen koulutusjärjestelmään kuuluvat yliopistot. Suomessa on kolme taidealoihin erikoistunutta yliopistoa: Kuvataideakatemia, Sibelius-Akatemia ja Teatterikorkeakoulu. Taideyliopistojen historialliset juuret ovat taiteen ammatillisessa koulutuksessa. Ammatilliset koulut ja akatemit ovat koulutustason nousun myötä kehittyneet korkeakouluiksi. Teatterikorkeakoulu valtiollistettiin vuonna 1979, Sibelius-Akatemia vuonna 1980 ja Kuvataideakatemia vuonna 1985. Taiteellista yliopistokoulutusta annetaan lisäksi monialaisista tiedeyliopistoista Aalto-yliopistossa, Lapin yliopistossa ja Tampereen yliopistossa.

Yliopistot ovat oikeudelliselta asemaltaan joko julkisoikeudellisia laitoksia tai säätiölain mukaisia säätiöitä. Kuvataideakatemia, Sibelius-Akatemia ja Teatterikorkeakoulu ovat julkisoikeudellisia laitoksia. Julkisoikeudelliset yliopistot ovat itsenäisiä oikeushenkilöitä, joilla on kaikki oikeushenkilöille kuuluvat oikeudet, velvollisuudet ja vastuut. Julkisoikeudelliset yliopistot voivat tehdä sitoumuksia, saada nimiinsä oikeuksia sekä omistaa irtainta ja kiinteää omaisuutta. Yliopisto

voi myös harjoittaa liiketoimintaa, joka tukee sen tehtävien toteuttamista. Julkisoikeudelliset yliopistot vastaavat sitoumuksistaan omilla varoillaan sekä kantavat ja vastaavat tuomioistuimissa.

Yliopistoilla on perustuslain (731/1999) ja yliopistolain mukaan itsehallinto, jolla turvataan tieteen, taiteen ja ylimmän opetuksen vapaus. Itsehallintoon kuuluu päätöksenteko-oikeus sisäiseen hallintoon kuuluvista asioista. Yliopistoyhteisöön kuuluvat yliopiston opetus- ja tutkimushenkilöstö, muu henkilöstö ja opiskelijat.

1.3 Opetus, tutkimus ja taiteellinen toiminta

Yliopistoissa vallitsee tutkimuksen, taiteen ja opetuksen vapaus. Tieteen vapauteen kuuluu sen harjoittajan oikeus valita tutkimusaiheensa ja menetelmänsä. Tieteen suuntautumisen tulee toteutua ensisijaisesti tieteellisen yhteisön itsensä harjoittaman tieteen kritiikin kautta. Opetuksen vapaus sisältää oikeuden opiskella ja hankkia tietoja itseään kiinnostavista asioista ja oikeuden opettaa haluamallaan tavalla niin sisällöllisesti kuin menetelmällisesti. Opettajan on kuitenkin noudatettava koulutuksen ja opetuksen järjestämisestä annettuja säännöksiä ja määräyksiä.

Yliopistoissa voidaan suorittaa alempia ja ylempiä korkeakoulututkintoja sekä tieteellisiä, taiteellisia ja ammatillisia jatkotutkintoja. Yliopistot voivat järjestää myös täydennyskoulutusta ja avointa yliopisto-opetusta.

Yliopistolain 11 §:n mukaan Kuvataideakatemia, Sibelius-Akatemia ja Teatterikorkeakoulun opetus- ja tutkintokielet ovat suomi ja ruotsi. Yliopistot vastaavat siitä, että ruotsin kieltä taitavia henkilöitä koulutetaan riittävä määrä maan tarpeisiin.

1.4 Organisaatio

Julkisoikeudellisen yliopiston toimielimiä ovat hallitus, rehtori ja yliopistokollegio. Yliopistolla voi olla myös kansleri ja muita toimielimiä sen mukaan kuin johtosäännössä määrätään. Hallituksen tehtävänä on päättää toiminnan keskeisistä tavoitteista, strategiasta ja ohjauksen periaatteista sekä hyväksyä yliopiston järjestäytymistä koskevat johtosäännöt. Hallitus vastaa myös yliopiston talouden hoitamisesta.

Julkisoikeudellisen yliopiston hallituksessa on 7 tai 9–14 jäsentä. Yliopistokollegio päättää hallituksen jäsenten lukumäärästä. Hallituksessa tulee olla edustettuina yliopistoyhteisön kolme eri ryhmää: yliopiston professorit, muu opetus- ja tutkimushenkilöstö sekä muu henkilöstö ja opiskelijat. Hallituksen jäsenistä vähintään 40 prosenttia tulee olla yliopistoyhteisön ulkopuolisia henkilöitä, jotka yliopistokollegio valitsee. Ulkopuolisten jäsenten tulee edustaa monipuolisesti yhteiskuntaelämän ja yliopiston toimialaan kuuluvien tieteiden tai taiteiden asiantuntemusta.

Julkisoikeudellisen yliopiston rehtori johtaa yliopiston päivittäistä toimintaa, vastaa asioiden esittelystä hallitukselle ja hallituksen päätösten toimeenpanosta sekä päättää henkilöstön ottamisesta ja irtisanomisesta. Julkisoikeudellisen yliopiston hallitus valitsee rehtorin enintään viiden vuoden määräajaksi. Rehtoriksi valittavalta vaaditaan, että hän on suorittanut tohtorin tutkinnon ja että hänellä on rehtorin tehtävien hoitamiseksi tarvittava kyky ja ammattitaito sekä käytännössä osoitettu hyvä johtamistaito. Kuvataideakatemia, Sibelius-Akatemia ja Teatterikorkeakoulun rehtoriksi valittavalta ei kuitenkaan vaadita tohtorin tutkinnon suorittamista.

Yliopistolain 50 §:n mukaan julkisoikeudellisessa yliopistossa on yliopistokollegio, johon kuuluu enintään 50 jäsentä, joilla on henkilökohtaiset varajäsenet. Yliopistokollegiossa ovat edustettuna

yliopistoyhteisön eri ryhmät. Yliopistokollegion tehtävänä on päättää hallituksen jäsenmäärästä sekä hallituksen ja sen jäsenten toimikauden pituudesta, valita yliopistoyhteisön ulkopuoliset jäsenet yliopiston hallitukseen, vahvistaa yliopistoyhteisön eri ryhmien valinnat hallituksen jäseniksi, vapauttaa hallituksen jäsen tehtävistään hallituksen esityksen perusteella, valita yliopiston tilintarkastajat, vahvistaa yliopiston tilinpäätös ja toimintakertomus sekä päättää vastuuvapauden myöntämisestä hallituksen jäsenille ja rehtorille sekä päättää vahingonkorvauskanteen nostamisesta hallituksen jäsentä, rehtoria ja tilintarkastajaa vastaan.

Yliopiston toiminnan ja hallinnon järjestämisestä määrätään yliopiston johtosäännössä ja muissa vastaavissa yliopiston sisäisissä määräyksissä. Tutkimuksen ja opetuksen järjestämistä varten yliopisto voi yliopistolain mukaan jakaantua tiedekuntiin tai niihin rinnastettaviin yksiköihin sen mukaan kuin yliopiston johtosäännössä määrätään. Kuvataideakatemia toimii yhtenä yliopistolain 27 §:n mukaisena yksikkönä, jossa on neljä koulutusohjelmaa; kuvanveisto, maalaustaide, taidegrafiikka ja tila-aikeita. Sibelius-Akatemiassa on kaksi osastoa: klassisen musiikin osasto sekä musiikkikasvatuksen, jazzin ja kansanmusiikin osasto. Osastoihin kuuluu aineryhmiä. Osastoja johtavat dekaanit. Teatterikorkeakoulu on jaettu yhden tai useamman oppiaineen tai taiteenalan muodostamiin laitoksiin. Teatterikorkeakoulussa on teatteritaiteen laitos, ruotsinkielisen näyttelijätyön laitos, tanssitaiteen laitos, valo- ja äänisuunnittelun laitos sekä tanssi- ja teatteripedagogiikan laitos. Lisäksi yliopistossa on opetuksen, taiteellisen toiminnan ja tutkimuksen järjestämiseksi yhteisen opetuksen keskus ja esittävien taiteiden tutkimuskeskus. Laitosten ja keskusten hallintoa hoitavat johtaja ja johtoryhmä.

Tiedekunnassa tai siihen rinnastettavassa yksikössä on monijäseninen hallintoelin, jonka puheenjohtajana toimii yksikön johtaja. Hallintoelimessä tulee olla edustettuina yliopistoyhteisön eri ryhmät. Kustakin ryhmästä tulee olla jäseniä vähemmän kuin puolet hallintoelimen koko jäsenmäärästä. Hallintoelimen jäsenten kokonaismäärästä ja hallintoelimen tehtävistä määrätään johtosäännössä. Hallintoelimen jäsenet valitsee asianomainen yliopistoyhteisön ryhmä siten kuin johtosäännössä määrätään. Yliopistossa voi olla myös muita yksiköitä. Yliopistoilla voi olla toisten yliopistojen kanssa yliopistokeskuksia tai muita yhteisiä yksiköitä sekä yhteisiä yksiköitä ammattikorkeakoulujen, tutkimuslaitosten tai muiden julkisten taikka yksityisten yhteisöjen tai säätiöiden kanssa. Opintosuorituksia koskevien oikaisupyyntöjen käsittelyä varten yliopistossa voi olla yksi tai useampi tutkintolautakunta tai vastaava muu toimielin.

Kaikkien kolmen taideyliopiston päätoimipaikka on Helsingissä.

1.5 Henkilöstö ja hallintokieli

Yliopiston henkilöstö on työsuhteessa yliopistoon. Yliopistossa on professoreita ja muuta opetus- ja tutkimushenkilöstöä sekä henkilöstöä muiden tehtävien hoitamista varten. Henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista ja valintamenettelyistä määrätään tarkemmin yliopiston johtosäännössä.

Taideyliopistoissa oli vuonna 2010 opetus- ja tutkimushenkilöstöä yhteensä 332 henkilötyövuotta ja muuta henkilöstöä 261 henkilötyövuotta. Muuhun henkilöstöön kuuluvat muun muassa hallinto- ja opetuksen henkilöstö, tutkimuksen tukihenkilöstö, huoltohenkilöstö, kirjasto- ja tietohallintoa hoitavaa henkilöstöä.

Yliopisto	Opetus- ja tutkimushenkilöstö (htv)	Muu henkilöstö (htv)	Yhteensä (htv)
Kuvataideakatemia	32	34	66

Sibelius-Akatemia	231	144	375
Teatterikorkeakoulu	69	83	152

Kolmessa taideyliopistossa opetus- ja tutkimushenkilöstöstä naisia oli 44 prosenttia vuonna 2010.

Kuvataideakatemia, Sibelius-Akatemia ja Teatterikorkeakoulun hallintokieli on suomi.

1.6 Opiskelijat

Opiskelijat ottaa yliopisto. Opiskelija otetaan suorittamaan sekä alempaa että ylempää korkeakoulututkintoa, jompaakumpaa näistä tutkinnoista tai jatkotutkintoa. Yliopisto päättää opiskelijavalinnan perusteista.

Kuvataideakatemia, Sibelius-Akatemia ja Teatterikorkeakoulu ovat opiskelijamääriltään Suomen pienimmät yliopistot. Taideyliopistoissa opiskeli vuonna 2010 tutkintoon johtavassa koulutuksessa yhteensä 2 000 opiskelijaa. Opiskelijoista 890 suoritti alempaa korkeakoulututkintoa, 900 ylempää korkeakoulututkintoa ja noin 210 jatkotutkintoja.

Yliopisto	opiskelijat yhtensä	alempi korkeakoulututkinto	ylempi korkeakoulututkinto	jatkotutkinnot
Kuvataideakatemia	261	134	98	29
Sibelius-Akatemia	1 367	626	611	130
Teatterikorkeakoulu	376	131	193	52

Lähde: Vipunen

Yliopistolain mukaan kaikki yliopiston opiskelijat, jotka on otettu opiskelijoiksi alempaan ja ylempään korkeakoulututkintoon johtaviin opintoihin, kuuluvat automaattisesti ylioppilaskuntaan. Yliopiston ylioppilaskunnalla on itsehallinto. Ylioppilaskunnan tarkoituksena on olla jäsentensä yhdyssiteenä ja edistää heidän yhteiskunnallisia, sosiaalisia ja henkisiä sekä opiskeluun ja opiskelijan asemaan yhteiskunnassa liittyviä pyrkimyksiä. Ylioppilaskunnan tehtävänä on nimetä opiskelijoiden edustajat yliopiston toimielimiin, nimetä opiskelijoiden edustajat opintotukilain mukaiseen yliopiston opintotukilautakuntaan sekä osallistua tarvittaessa opiskelijan perusterveydenhuoltoon koskevien tehtävien toteuttamiseen. Kuvataideakatemia, Sibelius-Akatemia ja Teatterikorkeakoulun ylioppilaskuntien kielinä ovat suomi ja ruotsi.

1.7 Yliopistojen ohjaus ja rahoitus

Opetus- ja kulttuuriministeriö ja yliopisto sopivat määrävuosiksi kerrallaan yliopiston toiminnalle asetettavista koulutus- ja tiedepolitiikan kannalta keskeisistä määrällisistä ja laadullisista tavoitteista sekä niiden toteutumisen seurannasta ja arvioinnista. Yliopiston puolesta sopimuksen allekirjoittavat hallituksen puheenjohtaja ja rehtori. Yliopistouudistuksen yhteydessä myös valtion ohjausta on uudistettu. Ohjausta on kehitetty entistä strategisempaan suuntaan ottaen huomioon erityisesti yliopistojen toiminnan tavoitteiden pitkäjänteisyys ja korkeakoulujen autonominen päätöksenteko. Opetus- ja kulttuuriministeriö huolehtii ohjauksellaan, että yliopistojen toiminnassa otetaan huomioon eduskunnan ja valtioneuvoston korkeakoulupoliittiset tavoitteet. Ministeriön ohjaus kohdistuu yliopistojen lakisääteisiin tehtäviin. Sopimusmenettelyssä huolehditaan siitä, että sovittavat tavoitteet tukevat sekä koko yliopistolaitoksen kehittämistä että kunkin yliopiston strategiaa ja profiloitumista.

Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää yliopistoille rahoitusta tässä laissa säädettyjen tehtävien toteuttamiseksi valtion talousarvioon otettavan määrärahan rajoissa. Valtion rahoituksella turvataan kaikille yliopistoille kohtuulliset taloudelliset edellytykset lakisääteisten tehtävien hoitamiseen. Yliopistojen saama ulkopuolinen rahoitus ei vähennä valtion rahoituksen määrää. Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää yliopistoille perusrahoitusta laskennallisin perustein ottaen huomioon toiminnan laajuus, laatu ja vaikuttavuus sekä muiden koulutuksen ja tiedepolitiikan tavoitteiden perusteella. Opetus- ja kulttuuriministeriö voi myös myöntää yliopistoille tuloksellisuusrahoitusta yliopiston tuloksellisen toiminnan perusteella. Yliopistouudistuksen jälkeen tavoitteena oli, että muutosvaiheessa yliopistojen keskinäiset rahoitussuhteet eivät olennaisesti muuttuisi. Pidemmällä aikavälillä toiminnan tuloksellisuus heijastuu yksittäisen yliopiston saamaan rahoitukseen.

Yliopistojen rahoitusmallia uudistetaan parhaillaan siten, että rahoitusmalliin tarvittavat muutokset voidaan ottaa käyttöön kohdennettaessa yliopistoille yliopistolain mukaista perusrahoitusta vuodelle 2013. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmän marraskuussa 2011 luovuttama esitys yliopistojen uudeksi rahoitusmalliksi korostaa laatua, tuloksellisuutta sekä kansainvälistymisen tärkeyttä. Ehdotus perustuu työryhmän näkemykseen hyvästä suomalaisesta yliopistosta vuonna 2020. Tavoitetilaksi asetettiin laadukkaampi, vaikuttavampi, tehokkaampi, profiloituneempi ja kansainvälisempi yliopistolaitos, jota uuden rahoitusmallin on tuettava. Työryhmän ehdotus korostaa ensisijaisesti laadun ja vaikuttavuuden merkitystä. Malli kannustaa yliopistoja myös taloudelliseen ja tehokkaaseen toimintaan. Yliopistojen rahoitus määräytyisi edelleenkin pitkälti laskennallisin perustein.

Esitetyssä mallissa laatua halutaan korostaa painottamalla voimakkaasti julkaisuja sekä huomioimalla opintoprosessien kehittäminen ja sujuvuus. Myös kansainvälistyminen huomioidaan aiempaa vahvemmin. Opiskelijaliikkuvuuden ohella rahoitusmallissa olisi kannusteita aidosti kansainvälisen korkeakouluyhteisön rakentamiselle. Työryhmän ehdottamassa mallissa tutkintotavoitteet eivät muodostaisi rahoituskriteeriä.

Ehdotetussa mallissa on kolme pääosiota: koulutus, tutkimus sekä muut koulutus- ja tiedepolitiikan tavoitteet. Taideyliopistojen toimintaedellytysten turvaamiseksi koulutus- ja tiedepolitiikan tavoitteet osioon sisältyvässä alakohtaisessa rahoituskokonaisuudessa otettaisiin erikseen huomioon taidealojen edellyttämä rahoitus siten, että rahoitusmallin muutoksilla ei vaaranneta taideyliopistojen toimintaedellytyksiä.

Rahoitusmallin uudistamisen edellyttämät asetusmuutokset päätetään huhtikuussa 2012.

Valtionrahoitus yliopistojen toimintaan vuonna 2012 on noin 1 829 miljoonaa euroa. Tästä taideyliopistojen toimintaansa saama valtion rahoitus on 58,3 miljoonaa euroa. Taideyliopistojen tulo-rahoitus perustuu pitkälti yliopistoille osoitettavaan yliopistolain mukaiseen perusrahoitukseen.

1.8 Yliopiston talous

Julkisoikeudellisella yliopistolla on oma pääoma, joka muodostuu peruspääomasta, muusta omasta pääomasta ja arvonorotusrahastosta.

Yliopistouudistuksen yhteydessä yliopistoille luovutettiin valtion varallisuus ja vastuut, jotka olivat tilivirastona toimineiden yliopistojen taseissa. Samassa yhteydessä yliopistokiinteistöyhtiöiden osakkeista luovutettiin 2/3 uusimuotoisille yliopistoille. Taideyliopistoille luovutettujen Helsingin

Yliopistokiinteistöt osakeyhtiön osakkeiden arvo oli tuolloin noin 14,7 miljoonaa euroa. Taideyliopistojen taseiden yhteenlaskettu loppusumma oli vuoden 2010 lopussa 63,2 miljoonaa euroa.

Yliopistojen keräämät varat ja niitä vastaan yliopistoille maksettu vastinrahoitus on kohdennettu yliopistojen peruspääomaan, jonka tuottoja yliopisto voi käyttää päätöstensä mukaisesti. Teatterikorkeakoululla ja Kuvataideakatemialla oli vain vähäisessä määrin varainhankinnan kautta saatuja lahjoituksia. Sibelius-Akatemia keräsi kesäkuun 2010 loppuun mennessä valtion vastinrahaan oikeuttavia lahjoituksia yhteensä 1 977 000 euroa, jonka perusteella sille maksettiin valtion vastinrahoitusta yhteensä 4 994 000 euroa. Nämä näkyvät vain osittain vuoden 2010 tilinpäätöksessä.

Yliopistouudistuksen yhteydessä tavoitetasona pidettiin vähintään 60 prosentin omavaraisuusastetta. Taideyliopistojen ennakoilla korjattu omavaraisuusaste oli vuoden 2010 lopussa pienemmillään Kuvataideakatemia 77 prosenttia ja suurimmilla Sibelius-Akatemia 92 prosenttia. Taideyliopiston vakavaraisuutta voidaan tämän tunnusluvun valossa pitää hyvänä. Korkean omavaraisuusasteen myötä taideyliopistolla on kyky selviytyä sitoumuksistaan pitkällä aikavälillä.

Yliopistojen tulee huolehtia siitä, että niillä on riittävästi pääomaa rahoitusvalmiuden ylläpitoon ja että ne ovat varautuneet investointeihin sekä yllättäviin menoihin. Yliopistojen maksuvalmiutta kuvaavan Quick ratio -tunnusluvun avulla voidaan tarkastella yliopiston kassan riittävyyttä ja rahoituspuskurien tilaa. Yliopistojen aloittaessa toimintansa uudessa oikeusmuodossa 1.1.2010 kaikkien yliopistojen maksuvalmiutta tasapainotettiin siten, että jokaisen yliopiston Quick ratio oli lähtötilanteessa vähintään 1,5. Vuoden 2010 lopussa Sibelius-Akatemia Quick ratio oli lähtötilanteessa tavoiteltua tasoa korkeampi. Vastaavasti Teatterikorkeakoulun ja Kuvataideakatemia osalta jäätin selvästi alle 1,5 tasosta.

Kuvataideakatemia, Sibelius-Akatemia ja Teatterikorkeakoulu ovat osakkaina Helsingin yliopistokiinteistöt osakeyhtiössä. Kuvataideakatemia toimii kokonaisuudessaan Helsingin yliopistokiinteistöjen toimitiloissa ja Sibelius-Akatemia sekä Teatterikorkeakoulu toimivat osittain myös muilta kuin Helsingin yliopistokiinteistöiltä vuokratuissa tiloissa.

Yliopiston kirjanpitoon sovelletaan kirjanpitolakia (1336/1997). Kirjanpitolain mukainen tilikausi yliopistossa on kuitenkin kalenterivuosi. Yliopistojen ja opetus- ja kulttuuriministeriön yhdessä valmistelemalla yliopistojen taloushallinnon koodistolla on luotu yhtenevät toimintatavat yliopistojen toimintaan sikäli kun kirjanpitolainsäädäntö tarjoaa useampia käytänteitä tavoitteena yliopistojen vertailukelpoisuus.

2. Kansainvälinen kehitys

Taidealan korkeakoulutus on järjestetty vaihtelevalla tavalla eri maissa. Euroopassa on sekä yhden taidealan ympärille rakentuneita pieniä taidealan oppilaitoksia että näiden yhdistymisen myötä syntyneitä monialaisia taideyliopistoja ja taidekorkeakouluja. Lisäksi taidealan koulutusta annetaan myös monialaisissa tiedeyliopistoissa tai korkeakouluissa. Kaikissa maissa ei ole mahdollista suorittaa tohtorin tutkintoja taidealoilla. Taidealan korkeakoulujen ja yliopistojen opiskelijamäärät vaihtelevat suuresti muutaman sadan opiskelijan korkeakouluista kymmenien tuhansien opiskelijoiden korkeakouluihin.

Monialaiset taideyliopistot ovat yleisesti järjestäytyneet monialaisten tiedeyliopistojen tapaan siten, että eri taiteenaloille on joko omat tiedekuntansa tai koulunsa. Esimerkkinä suuresta ja monialaisesta taideyliopistosta ovat muun muassa Berliinin taideyliopisto (Universität der Knste Berlin) ja Lontoon taideyliopisto (University of Arts London). Berliinin taideyliopisto muodostettiin 1970-luvulla neljästä korkeakoulusta. Berliinin taideyliopistossa on neljä eri koulua: kuvataide, arkkitehtuuri, muotoilu ja media, musiikki sekä esittävät taiteet. Eri taiteenlajeja edustavien koulujen välillä on taiteiden välisiä yhteistyöhankkeita sekä yhteistä koulutusta. Eri taiteenaloja edustavissa kouluissa ei ole paljon hallinto henkilökuntaa vaan hallintoa on keskitetty yhteiseen palvelukeskukseen. Yliopisto tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuden tutustua myös muihin taiteenaloihin kuin omaan alaansa sekä toimia taiteiden välisellä rajapinnalla. Yliopisto antaa peruskoulutuksen lisäksi jatkotutkintokoulutusta ja sen tehtäviin kuuluu myös tutkimus ja sillä on lähes 5 000 opiskelijaa. Lontoon taideyliopisto on toiminut yliopistona vuodesta 2004, mutta sen pohjana olevat eri taidealan oppilaitokset yhdistettiin 1980-luvulla. Yliopiston muodostavat kuusi eri koulua (college), jotka sijaitsevat eri puolilla Lontoota. Yliopisto on alallaan Euroopan suurin. Opiskelijoita on noin 20 000.

Ruotsi

Ruotsin korkeakoulujrjestelmn kuuluu yliopistoja ja korkeakouluja. Yliopistoja ja korkeakouluja säädellään yhteisellä lainsäädännöllä. Suurin osa yliopistoista ja korkeakouluista on valtion virastoja. Ruotsissa toimii myös yksityisiä yliopistoja ja korkeakouluja.

Taidealan korkeakoulutusta annetaan sekä monialaisissa tiedeyliopistoissa että erillisissä taidekorkeakouluissa. Monialaisten tiedeyliopistojen sisällä toimivissa taiteiden tiedekunnissa on yleensä koulutusta ja tutkimusta usealla taiteen alalla. Erillisiä taidekorkeakouluja on yhteensä kahdeksan ja ne sijaitsevat kaikki Tukholman alueella. Niiden koko vaihtelee noin tuhannesta opiskelijasta neljänkymmenen opiskelijan korkeakouluun. Erillisistä taidekorkeakouluista kuusi on valtion korkeakouluja ja kaksi yksityisiä.

Norja

Norjan korkeakoulujrjestelmn kuuluu yliopistoja, erikoistuneita yliopistotasoisia organisaatioita (vitenskapelige hyskoler) ja kandidaattitutkintoihin keskittyneitä korkeakouluja (hyskoler, ammattikorkeakoulua vastaavat korkeakoulut), joita kaikkia säännellään samalla lailla. Organisaatiotyytit eroavat koulutusohjelmptksenteon itsenäisyydessä ja vaaditussa akkreditointimenettelyss.

Norjassa on taidealoilla kaksi erikoistunutta yliopistotasosta korkeakoulua (Arkitektur- og designhogskolen i Oslo ja Norges musikkhogskole), joissa kummassakin on noin 600 opiskelijaa. Taidealan korkeakoulutusta annetaan kahdessa ammattikorkeakouluja vastaavassa kansallisessa korkeakoulussa (Kunsthogskolen i Oslo ja Kunsthogskolen i Bergen). Nämä korkeakoulut perustettiin vuonna 1996 yhdistämällä useita pieniä itsenäisiä korkeakouluja. Oslon taidekorkeakoulussa on noin 550 ja Bergenin taidekorkeakoulussa noin 300 opiskelijaa. Oslon taidekorkeakoulussa on esittävien taiteiden tiedekunta, muotoilun ja visuaalisten taiteiden osastot sekä kuvataideakatemia. Vuonna 2010 Oslon taidekorkeakoulun toiminnot siirrettiin yhteiselle kampukselle.

Norjassa toimii edellä mainittujen taidekorkeakoulujen lisäksi myös yksityisiä taidealan korkeakouluja.

Tanska

Tanskan korkeakoululaitos muodostuu tiedeyliopistoista, yliopistotasoisista taidekorkeakouluista, ammattikorkeakouluista (professionshøjskoler) ja alueellisista oppilaitoksista (*erhvervsakademier*). Tanskan korkeakoululaitosta on viime vuosina uudistettu muun muassa toteuttamalla merkittäviä korkeakoulufuusioita.

Yliopistotason taidealan oppilaitoksia on tällä hetkellä seitsemän ja ne ovat kulttuuriministeriön alaisia valtion oppilaitoksia. Taidealan yliopistotason oppilaitokset tarjoavat tutkintoon johtavaa koulutusta tohtorin tutkintoon saakka kuvataiteissa, musiikissa, elokuvassa, teatterissa ja esittävissä taiteissa.

3. Nykytilan arviointi

Taideyliopistojen toimintaympäristössä on tapahtunut viime aikoina monia muutoksia, jotka liittyvät taiteen ja luovien alojen merkityksen kasvuun, taiteen ja taideammattien muutoksiin, korkeakoulujen uudistumiseen sekä kansainvälistymisen merkityksen kasvuun. Taideyliopistojen koulutuksen ja tutkimuksen tulee vastata taidekentässä ja taideammateissa tapahtuneisiin muutoksiin.

Valtioneuvoston eduskunnalle vuonna 2010 antamassa selonteossa kulttuurin tulevaisuudesta on kartoitettu taiteen ja kulttuurin kentän muutostekijöitä. Luovuuden ja kulttuurin yhteiskunnallisen merkityksen odotetaan kasvavan erityisesti lisääntyneen vapaa-ajan, vaurastumisen, väestön ikääntymisen sekä tieto- ja viestintäteknologian kehittymisen myötä. Myös kansainvälisyys muovaa kulttuuria ja kulttuuripolitiikkaa. Kulttuuri- ja taide-elämän muutokset heijastuvat myös taideammatteihin ja taiteilijoiden työhön. Taiteen keskustoimikunnan julkaisemien selvitysten mukaan taiteilijoiden työskentelylle on tyypillistä moniammatillisuus. Taiteilijana toimimisen lisäksi taiteeseen ja kulttuuriin perustuvaa osaamista voidaan hyödyntää myös muilla toimialoilla kuten sosiaali- ja terveysalalla. Taidealan kansainvälisen liikkuvuuden voidaan ennakoida lisääntyvän.

Korkeakoulujen rakenteellinen kehittäminen on edennyt viime vuosina yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen omien strategioiden ja kehittämislinjojen pohjalta. Yliopistojen määrä on vähentynyt 20 yliopistosta 16 yliopistoon. Useiden kansainvälisten korkeakoululaitosta ja innovaatiojärjestelmää koskevien arvioiden mukaan korkeakouluverkko on edelleen liian sirpaleinen. Yliopistouudistuksella on kuitenkin luotu edellytyksiä yliopistojen rakenteelliseen uudistumiseen ja toimintaympäristön muutoksiin vastaamiseen. Oikeushenkilöllisyys on tuonut yliopistoille täyden taloudellisen vastuun omasta toiminnastaan. Yliopistojen uusi asema korostaa strategisen johtamisen merkitystä.

Taideyliopistoa selvittänyt työryhmä arvioi taideyliopistojen tärkeimmäksi kehittämistarpeeksi entistä korkeamman kansainvälisen laadun tavoittelun. Taideyliopistoissa laadun parantaminen edellyttää ennen kaikkea voimavarojen lisäämistä kontaktiopetukseen sekä opetushenkilöstön taiteellisen toiminnan ja tutkimustoiminnan lisäämistä. Laadun parantaminen ja taidealan kehittäminen edellyttää taideyliopistoilta myös yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen lisäämistä ja entistä vahvempaa panostusta kansainvälisyyteen sekä kansainvälistä henkilöstöä ja opiskelijajakuntaa.

Taidealan yliopistot ovat tehneet yhteistyötä opetuksessa, tutkimuksessa, taiteellisessa toiminnassa, hallinnoissa ja tukipalveluissa. Yhteistyö on perustunut pääosin määräaikaisiin hankkeisiin sekä

opettajien ja opiskelijoiden henkilökohtaiseen yhteistyöhön. Hankepohjainen yhteistyön heikkoutena voidaan pitää jatkuvuuden, koordinaation, voimavarojen ja hankeosaamisen puutetta.

Taideyliopistojen opiskelijat ovat voineet opiskella toisen yliopiston oppiaineita rajoitetusti yliopistojen välisen JOO-sopimuksen nojalla. Opiskelijoilla ovat olleet kiinnostuneita yliopistorajat ylittävästä opiskelusta, mutta opintotarjontaa on rajallisesti ja myös tiedonkulku olemassa olevista mahdollisuuksista on ollut puutteellista.

Suomen Akatemia toteutti kansainvälisen arvioinnin taidealojen tutkimuksesta ja tutkijankoulutuksesta Kuvataideakatemiassa, Sibelius-Akatemiassa, Taideteollisessa korkeakoulussa, Teatterikorkeakoulussa ja Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnassa vuosina 2003 - 2007. Kansainvälisessä arvoinnissa todettiin, että taideyliopistojen tutkimustoiminta on käynnistynyt vasta 1980-luvulla ja alan tutkimus on kansainvälisestikin melko nuorta. Kansainvälinen arviointiryhmä piti suomalaista taidealojen tutkimusta ja tutkijankoulutusta kansainvälisenä edelläkävijänä. Taiteen tekemisen kanssa vuorovaikutteisessa tutkimuksella on mahdollista kehittää koulutusta. Arvioinnin mukaan taiteellisen tutkimuksen suurimmat ongelmat ovat voimavarojen puute, laitosten pienuus ja laitosten välisen yhteistyön puute sekä liian vähäinen kansainvälistyminen. Taideyliopistoissa tehtävä tutkimus tulisi arvioinnin mukaan nivoa lähemmäksi perusopetusta.

Pienten erillisten taideyliopistojen vahvuutena voidaan pitää sitä, että niillä on selkeä oma identiteetti ja profiili sekä hyvä vuorovaikutus oman taiteenalan toimijoihin. Taideyliopistojen erillisyyks ei kuitenkaan tue parhaalla mahdollisella tavalla opiskelijoiden monipuolisia ja yksilöllisiä opintopolkuja tai opiskelua yliopistorajojen yli. Taideyliopistojen erillisyyks ei myöskään edistä jatkotutkintokoulutuksen ja tutkimuksen kehittämistä. Lisäksi taiteiden välille syntyvien koulutus- ja tutkimustarpeiden kehittäminen on ollut puutteellista.

Kuvataideakatemialla, Sibelius-Akatemialla ja Teatterikorkeakoululla on pienen kokonsa vuoksi myös varsin pieni henkilökunta hallintopalveluissa sekä opetuksen, tutkimuksen ja taiteellisen toiminnan tukipalveluissa. Opetusta, tutkimusta ja taiteellista toimintaa lähellä olevat tukipalvelut on toteutettu kussakin yliopistossa erikseen. Yhteistyötä taideyliopistojen välillä on tehty muun muassa kirjasto- ja tietopalveluiden alueilla. Pienessä taideyliopistossakin tulee hoitaa yliopistolain edellyttämät yliopiston tehtävät. Nykyisin taideyliopistojen opettajat, taiteilijat ja tutkijat ovat joutuneet hoitamaan osan keskushallinnon tehtävistä. Taideyliopistojen hallinnon heikkoutena voidaan pitää myös sen toimintavarmuutta.

4. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

4.1 Tavoitteet

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen tavoitteena on nostaa suomalaiset maailman osaavimmaksi kansaksi vuoteen 2020 mennessä ja vahvistaa suomalaisen osaamisen kilpailukykyä. Korkeakoulutuksen laatua, tehokkuutta, vaikuttavuutta ja kansainvälistymistä vahvistetaan. Tasapainoisen ja korkeatasoisen yliopistolaitoksen kehittäminen edellyttää myös taideyliopistojen vahvistamista. Tieteen ja tutkimuksen lisäksi myös kulttuurilla ja taiteella on merkittävä asema yhteiskunnan kehittämisessä. Tavoitteena on, että perustettava Taideyliopisto vahvistaa toiminnallaan taiteen asemaa ja autonomiaa yhteiskunnassa sekä koko Suomen taide- ja kulttuurielämää.

Taideyliopiston perustamisella tähdätään taidealojen koulutuksen, tutkimuksen ja taiteellisen toiminnan laadun ja vaikuttavuuden vahvistamiseen. Taideyliopiston tavoitteena on antaa laaja-alaista tutkimukseen ja taiteelliseen toimintaan perustuvaa kansainvälisesti laadukasta opetusta kuvataiteen, musiikin, teatterin ja tanssin aloilla. Taideyliopiston tavoitteena on myös turvata edelläkävijän asema taiteellisessa tutkimuksessa, joka edellyttää taidealan voimavarojen yhdistämistä riittävän kriittisen massan aikaansaamiseksi. Taideyliopiston muodostaminen luo mahdollisuuksia tutkijanuran kehittämiseksi yhdessä taidekentän kanssa.

Suomen taidealan kehittyminen edellyttää yliopistoilta entistä vahvempaa kansainvälistymistä. Taideyliopisto tarjoaa nykyistä paremmat mahdollisuudet kansainvälistymiselle ja taidealan kansainvälisen kilpailukyvyn vahvistamiselle. Tavoitteena on, että Taideyliopisto lisää alan kansainvälistä verkottumista.

Taideyliopiston tavoitteena on toimia moniarvoisena taideyhteisönä, joka avaa uusia mahdollisuuksia taiteilijoiden koulutukseen ja alan tutkimukseen. Tavoitteena on, että Taideyliopisto pystyy toiminnallaan vastaamaan nykyistä paremmin taidekentässä ja taideammateissa tapahtuviin muutoksiin. Taideyliopiston perustaminen mahdollistaa uusien yhteistyöalueiden ja –muotojen kehittämisen taidealojen koulutukseen ja tutkimukseen sekä yleisiä valmiuksia tarjoaviin opintoihin. Luontevia kehitettäviä yhteistyöalueita **voisivat esimerkiksi olla** taidepedagogiikka, taideteoria, uudet mediat, yleisötyö, äänitaide, kuraattoritoiminta ja tuottaminen. Taideyliopistossa voidaan myös kehittää nykyistä paremmin opiskelijoiden työelämävalmiuksia luomalla yhteistyössä uusia menetelmiä ja opintoja, jotka tukevat opiskelijoiden omia valmiuksia työllistää itsensä taitelijana muuttuvissa taidealan ammateissa. Synergiaetuja saadaan myös yleisiä valmiuksia tarjoavissa opinnoissa kuten kieliopinnoissa, it-taidoissa ja tutkimuksen perusteissa sekä ruotsinkielisen opetuksen järjestämisessä.

Taideyliopiston tavoitteena on myös tehostaa yliopiston hallintoa ja palvelukykyä sekä lisätä hallinnon toimintavarmuutta.

4.2 Toteuttamisvaihtoehdot

Kolmen nykyisen taideyliopiston jatkaminen itsenäisinä yliopistoina merkitsisi kappaleessa 3 (Nykytilan arviointi) kuvatun tilanteen säilymistä.

Kolmen pienen taideyliopiston yhdistäminen osaksi suurta yliopistoa, esimerkiksi Helsingin yliopistoa, voisi taloudellisilla perusteilla olla kannatettava vaihtoehto, mutta taideyliopistojen identiteetin ja profiloitumisen kannalta epätarkoituksenmukaista.

Taideyliopistojen yhdistämisen yhdeksi taideyliopistoksi voidaan arvioida vahvistavan taiteen tekemisen yhteydessä vuorovaikutteista taiteen tutkimusta ja koulutusta. Samalla se edistäisi opiskelijoiden valintamahdollisuuksia ja yksilöllisiä opintopolkuja taideaineiden alalla. Yhdistämisellä edistettäisiin myös itsenäisen oikeushenkilön asemassa toimivan yliopiston taloudellisen aseman turvaamista pitkäjänteisemmin kuin nykyisessä tilanteessa, jossa resurssit ovat hajautuneet kolmelle suhteellisen pienelle toimijalle. Taideyliopistojen yhdistymisen kannalla ovat myös kaikki kolme nykyistä taideyliopistoa.

4.3 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan, että Kuvataideakatemia, Sibelius-Akatemia ja Teatterikorkeakoulu yhdistyisivät Taideyliopistoksi vuoden 2013 alusta lukien. Taideyliopiston toiminnan lähtökohtana olisi olla moniarvoinen taideyhteisö, joka kehittäisi toimintaansa taidelähtöisesti. Taideyliopisto profiloituisi kansainväliseksi vapaan taiteen yliopistoksi.

Taideyliopiston opetus, tutkimus ja taiteellinen toiminta voitaisiin yliopiston sisällä järjestää yliopistolain 27 §:n mukaisesti akatemioihin, jotka muodostuisivat nykyisten yliopistojen pohjalta. Akatemioiden olisivat koulutuksellisesti sisällöltään ja kulttuuriselta painoarvoltaan yhdenvertaisia. Akatemioiden toiminnalle olisi ominaista taiteellinen vapaus ja yliopistomaailmaan kuuluva yliopistoyhteisön muodostamien monijäsenisten hallintoelimien toimintamalli. Taideyliopistojen jakautuminen akatemioihin säilyttäisi mahdollisuuden edelleen hyödyntää nykyisten taideyliopistojen tunnettavuutta. Edellä mainitut ovat myös yhdistyvät yliopistot todenneet yhteisessä asiakirjassaan (Taideyliopiston perustamista koskeva sopimus 15.11.2011).

Yhdistyvien yliopistojen opiskelijat ja henkilöstö siirtyvät Taideyliopistoon. Yhdistyvien yliopistojen varallisuus siirtyy kokonaisuudessaan Taideyliopiston omistukseen.

Yliopistojen yhdistyessä tulisi myös niiden ylioppilaskuntien yhdistyä, koska lakisääteisten tehtävien ja automaatio-jäsenyyden vuoksi yliopistossa voi toimia vain yksi ylioppilaskunta.

5. Esityksen vaikutukset

5.1 Taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole suoranaisia vaikutuksia valtiontalouteen. Opetus- ja kulttuuriministeriö on sitoutunut tukemaan Taideyliopiston valmistelua ja siirtymävaiheen järjestelyjä yhteensä 1,5 miljoonan eurolla.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on sitoutunut vuosien 2013–2016 aikana asteittaiseen 18 miljoonan euron tasokorotukseen perustettavan Taideyliopiston rahoituksessa edellyttäen, että Taideyliopiston perustamisen yhteydessä tehtävät strategiset linjaukset ja rakenteellisen kehittämisen toimet toteutuvat sovitusti. Tasokorotus toteutettaisiin yliopistolain mukaisen valtion perusrahoituksen kehyksen sisällä, joten se vaikuttaisi yliopistojen keskinäisiin rahoitussuhteisiin, mutta sillä ei olisi merkitystä yliopistolaitoksen valtionrahoituksen kokonaismäärään. Tasokorotus merkitsisi Taideyliopistolle mahdollisuutta opetuksensa, tutkimuksensa ja taiteellisen toimintansa monipuolistamiseen ja laadun parantamiseen. Yliopistokehykseen tulevat muutokset heijastuvat myös Taideyliopiston rahoitukseen.

Taideyliopiston talous muodostuisi pieniä yksiköitä vakavaraisemmaksi ja mahdollistaisi aikaisempaa pitkäjänteisemmän taloudelliset näkökohdat huomioonottavan toiminnan suunnittelun. Yhdistymisestä huolimatta Taideyliopisto olisi kuitenkin edelleen varsin pieni yliopisto.

Taideyliopiston toiminnassa voitaisiin hyödyntää yhdistymistä suuntaamalla tai kohdentamalla esimerkiksi voimavaroja. Tämä on kuitenkin yliopiston itsenäisen oikeushenkilöaseman ja itsehallinnon perusteella yliopiston sisäiseen päätösvaltaan kuuluva asia.

5.2 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Taideyliopiston tavoitteena oleva koulutuksen, tutkimuksen ja taiteellisen toiminnan korkea kansainvälinen laatu vahvistaa taideyliopistojen yhteiskunnallista vaikuttavuutta ja kansainvälistä

kilpailukykyä. Taideyliopiston tehtävänä on tutkia ja kehittää taidetta sekä kouluttaa itsenäisiä taiteilijoita ja taidekasvattajia. Taideyliopisto vahvistaisi toiminnallaan taiteen asemaa ja autonomiaa yhteiskunnassa. Taiteellinen toiminta ja tutkimus tuottavat uusia innovaatioita sekä uudenlaisia tiedontuottamisen tapoja.

Taideyliopiston toiminnalla on myös alueellista vaikuttavuutta, koska Taideyliopistosta valmistuvat taiteilijat ja pedagogit tulisivat toimimaan kaikkialla Suomessa. Taideyliopistolla on erillisiä pieniä taideyliopistoja paremmat mahdollisuudet ulottaa myös näyttely- ja esitystoimintaa pääkaupunkiseudun ulkopuolelle.

5.3 Henkilöstövaikutukset

Kuvataideakatemian, Sibeliuksen Akatemian ja Teatterikorkeakoulun henkilöstö siirtyisi Taideyliopiston palvelukseen. Yhdistymisellä ei olisi vaikutusta henkilöstön etuihin ja asemaan, koska henkilöstö siirtyisi työsopimuslain liikkeenluovutusta koskevien säännösten mukaisesti. Henkilöstön oikeudet ja etuudet säilyisivät yliopistojen yhdistymisvaiheessa sellaisina kuin ne olisivat olleet ilman yhdistymistäkin.

5.4 Vaikutukset opiskelijoiden asemaan

Kuvataideakatemian, Sibeliuksen Akatemian ja Teatterikorkeakoulun opiskelijat siirtyisivät Taideyliopiston opiskelijoiksi. Nykyisten yliopistojen ylioppilaskunnat yhdistyisivät Taideyliopiston ylioppilaskunnaksi. Opiskelijoilla olisi jatkossa mahdollista joko syventyä omalle taiteen alalle tai hyödyntää Taideyliopiston nykyistä monipuolisempaa opintotarjontaa ja muodostaa yksilöllisiä opintopolkuja.

5.5 Vaikutukset sukupuolten väliseen tasa-arvoon

Yhdistyvissä yliopistoissa opetus- ja tutkimushenkilöstöstä naisia oli 44 prosenttia vuonna 2010. Professoreista naisia on noin kolmannes. Yhdistyvissä yliopistoissa vuonna 2010 opiskelevista naisista oli 60 prosenttia, ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneista 64 prosenttia ja tohtorin tutkinnon suorittaneista 57 prosenttia. Yliopistoissa ei ole opiskelijavalinnoissa käytössä sukupuolikiintiöitä.

Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986) mukaan henkilöstön rekrytoinnin lisäksi yliopistoja koskee myös velvollisuus tasa-arvon toteuttamiseen koulutuksessa ja opetuksessa. Yliopistojen tulee oppilaitoksina laatia tasa-arvolain 6 b §:n mukainen tasa-arvosuunnitelma.

Yliopistojen tulee julkista valtaa käyttävinä itsenäisinä julkisoikeudellisinä laitoksina noudattaa tasa-arvolain 4 a §:n 2 momentin tasapuolisuussäännöstä ja saman pykälän 3 momentin ehdokkaiden nimeämistä koskevaa säännöstä. Yliopistoyhteisön jäsenet hallitukseen valitsee kukin yliopistoyhteisön ryhmä keskuudestaan. Koska eri yliopistoyhteisöjen edustajat valitaan vaaleilla, tasa-arvolain tasapuolisuussäännöstä ei voida soveltaa näiden edustajien osalta. Kunkin yliopistoyhteisön ryhmän tulisi ehdokkaita asettaessaan kuitenkin mahdollisuuksien mukaan huolehtia siitä, että ehdokkaina on sekä naisia että miehiä.

Tasa-arvovaltuutettu on vuonna 2011 (TAS 245/2011) selvittänyt yliopistouudistukseen liittyen yliopistojen johto- ja hallintoelinten sukupuolijakaumaa. Selvityksessä todetaan, että tasa-arvolain tasapuolisuussääntö toteutuu yliopistojen pakollisten toimielinten kokoonpanoissa melko hyvin.

Taideyliopistojen yhdistymisen osalta voidaan arvioida, että yhdistyminen ei itsessään vaikuta tasa-arvoa koskevien säännösten toteutumiseen.

6. Asian valmistelu

6.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Opetus- ja kulttuuriministeriö käynnisti 15.6.2010 selvityksen, jonka tavoitteena oli vahvistaa taideyliopistojen roolia taiteen ja kulttuurin laadun vaikuttavuuden ja kansainvälisen kilpailukyvyn vahvistamisessa. Selvitystyöryhmän tehtävänä oli tehdä esitys siitä, millä edellytyksillä maahamme voidaan synnyttää kansallisesti ja kansainvälisesti nykyistä vahvempi Taideyliopisto, tehdä esitys Taideyliopiston toiminnallisista tavoitteista ja toimintarakenteesta niin, että edellytykset taiteellisen toiminnan moninaisuudelle ja monikulttuurisuudelle vahvistuvat sekä arvioida Taideyliopiston kustannusvaikutukset sekä mahdollisten taiteen ja kulttuurin kehittämiseksi tarvittavien lisäpanostusten tarvetta. Selvitystyöryhmä luovutti muistionsa opetus- ja kulttuuriministeriölle 12.1.2011 (opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2001:1).

Selvitystyöryhmä esitti Kuvataideakatemiasta, Sibelius-Akatemiasta ja Teatterikorkeakoulusta muodostettavan monialaisen taideyhteisön, Taideyliopiston, perustamista koskevan valmistelun käynnistämistä. Selvitystyöryhmän näkemyksen mukaan Taideyliopistolla tulisi olla yhteinen johto ja hallitus sekä strateginen päätöksenteko. Toimintarakenne perustuisi mallille, jossa yliopistolla olisi kolme akatemiaa: Kuvataideakatemia, Sibelius-Akatemia ja Teatterikorkeakoulu. Yhteistyötä tiivistettäisiin selvitystyöryhmän esityksen mukaan akatemioiden yhteisillä koulutusohjelmilla, tohtoriohjelmilla, yksiköillä tai laitoksilla. Selvitystyöryhmä esitti, että taideyliopiston muodostaminen valmisteltaisiin sisältölähtöisesti ja osallistamalla henkilökunta ja opiskelijat muutosprosessiin. Selvitystyöryhmä esitti myös, että Taideyliopistolle taattaisiin kansainvälisen laadun ja kilpailukyvyn edellyttämät voimavarat valtion rahoitukseen tehtävällä pysyvällä tasokorotuksella. Lisärahoitus suunnattaisiin yliopiston ydintoimintojen koulutuksen, tutkimuksen ja taiteellisen toiminnan vahvistamiseen.

Selvitystyöryhmän muistio lähetettiin laajalle lausuntokierrokselle. Muistiosta annettiin opetus- ja kulttuuriministeriölle yhteensä 54 lausuntoa muun muassa taidealan koulutusta antavista yliopistoista, yliopistoihin kytkeytyneistä yhteisöistä ja henkilöstöä edustavista järjestöistä, muista ministeriöistä ja niiden alaisista asiantuntijaelimistä sekä eri taidealojen järjestöistä. Lausunnonantajat suhtautuivat lähes yksimielisen myönteisesti taideyliopiston muodostamiseen. Selvitystyöryhmän esityksestä poiketen jotkut tahot pitivät välttämättömänä, että osa Aalto-yliopiston Taideteollisen korkeakoulun koulutuksesta ja tutkimuksesta siirrettäisiin uuden Taideyliopiston yhteyteen tai asiaa ainakin selvitettäisiin. Kaikki taidealan koulutusta antavat yliopistot kannattavat Taideyliopiston perustamista koskevan valmistelun käynnistämisestä työryhmän muistiossa esittämin edellytyksin.

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelmaan on otettu mukaan taideyliopiston syntymisen edistäminen. Valtioneuvoston kehittämissuunnitelmassa koulutus ja tutkimus vuosina 2011 - 2016 tavoitteeksi on asetettu, että vuodesta 2013 alkaen toteutetaan Taideyliopisto yhdistämällä Sibelius-

Akatemia, Kuvataideakatemia ja Teatterikorkeakoulu. Kehittämissuunnitelman mukaan Taideyliopiston toimintaedellytykset turvataan.

Kuvataideakatemian, Sibelius-Akatemian ja Teatterikorkeakoulun hallitukset ovat tehneet päätöksen Taideyliopiston muodostamisesta. Yliopistot allekirjoittivat 15.11.2011 keskinäisen sopimuksen, jossa sovitaan keskeisistä edellytyksistä Taideyliopiston perustamiseksi. Sopimuksessaan yhdistyvät yliopistot ovat muun muassa sopineet siitä, miten Taideyliopiston hallinnossa tulisi ottaa yliopistolain säännösten rajoissa huomioon yliopiston kaikkien taidealojen asiantuntemus ja akatemioiden edustavuus eri päätöksenteon tasoilla. Yliopistot ovat käynnistäneet Taideyliopistoa valmistelevan hankkeen. Valmisteluun osallistuvat yliopistojen johto, henkilökunta ja opiskelijat. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee valmistelua hankerahoituksella.

Hallituksen esitys on valmisteltu virkatyönä opetus- ja kulttuuriministeriössä yhteistyössä yliopistojen kanssa.

6.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Luonnos hallituksen esityksestä lähetettiin lausuntokierrokselle tammikuussa 2012...

7. Riippuvuus muista esityksistä

Esitys ei ole riippuvainen muista esityksistä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1 Laki yliopistolain muuttamisesta

1 §. Soveltamisala. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi Taideyliopisto ja samalla poistettaisiin Taideyliopistoksi yhdistyvät Kuvataideakatemia, Sibelius-Akatemia ja Teatterikorkeakoulu.

Pykälän 3 momenttia tarkistettaisiin vastamaan muuttuneen 2 momentin listaa yliopistoista. Taideyliopisto olisi oikeushenkilöasemaltaan julkisoikeudellinen laitos, kuten yhdistyvät yliopistotkin ovat nykyisin.

11 §. Opetus- ja tutkintokielet. Voimassa olevan lain mukaan Kuvataideakatemian, Sibelius-Akatemian ja Teatterikorkeakoulun opetus- ja tutkintokielet ovat suomi ja ruotsi. Pykälän 1 momentin mukaisesti tarkoituksena on, että edellä mainittujen yliopistojen yhdistyessä Taideyliopistoksi, säilyisivät suomi ja ruotsi edelleen Taideyliopiston opetus- ja tutkintokielinä.

12 §. Ruotsin kieltä taitavien henkilöiden kouluttaminen. Säännöksellä turvattaisiin maan ruotsinkielisen väestön korkeakouluopetuksen jatkuvuus. Vastuu ruotsin kieltä taitavien henkilöiden koulutuksesta kuuluisi myös kaksikieliselle Taideyliopistolle.

18 §. Julkisoikeudellisen yliopiston rehtorin valinta. Voimassa olevan lain mukaan Kuvataideakatemian, Sibelius-Akatemian ja Teatterikorkeakoulun rehtoreilta ei vaadita

kelpoisuusehtona tohtorin tutkintoa. Vaikka Taideyliopiston aloilla nykyisin suoritetaan entistä enemmän jatkotutkintoja, olisi perusteltua säilyttää ennallaan Taideyliopistossa nykyistä vastaavat rehtorin kelpoisuusvaatimukset.

29 §. Monijäsenisen hallintoelimen päätöksenteko. Pykälän 2 momentin muutoksella olisi tarkoitus säilyttää opintosuoritusten arvosteluun liittyvä poikkeus Taideyliopistossa.

46 §. Ylioppilaskunta. Pykälän 5 momenttia muutettaisiin siten, että Taideyliopiston ylioppilaskunnan kielinä säilyisivät suomi ja ruotsi Kuvataideakatemia, Sibelius-Akatemian ja Teatterikorkeakoulun ylioppilaskuntia vastaavasti.

Voimaantulo. Yliopistolain muuttamisesta annetun lain voimaantulosta säädettäisiin erikseen. Lain yliopistolain muuttamisesta annetun lain voimaanpanosta mukaisesti Taideyliopistoa koskevat säädökset yliopistolaissa tulisivat voimaan 1 päivänä tammikuuta 2013.

2. Laki yliopistolain muuttamisesta annetun lain voimaanpanosta

1 §. Yliopistolain muuttamisesta annetun lain voimaantulo. Tarkoituksena on, että yliopistolain Taideyliopistoa koskevat säädösmuutokset tulisivat voimaan 1 päivänä tammikuuta 2013.

2 §. Taideyliopiston perustaminen. Julkisoikeudellisina yliopistoina toimivat Kuvataideakatemia, Sibelius-Akatemia ja Teatterikorkeakoulu yhdistyisivät 1 päivästä tammikuuta 2013 alkaen yhdeksi julkisoikeudelliseksi yliopistoksi, eli Taideyliopistoksi. Samalla yhdistyvien yliopistojen toiminta, henkilöstö ja opiskelijat siirtyisivät Taideyliopistoon. Yhdistyminen tarkoittaa sitä, että kolmen oikeushenkilön sijasta tulisi jatkossa toimimaan vain yksi oikeushenkilö, Taideyliopisto. Yhdistyvien yliopistojen hallitusten keskenään 15.11.2011 solmiman sopimuksen mukaan Taideyliopistossa tulisi toimimaan kolme akatemiaa, jotka olisivat Kuvataideakatemia, Sibelius-Akatemia ja Teatterikorkeakoulu.

3 §. Taideyliopiston järjestäytyminen. Yhdistyvien yliopistojen tulisi järjestää hallinto- ja muita tukipalveluitaan siten, että Taideyliopisto voi järjestäytyä laissa säädetyssä aikataulussa. Kunkin yliopiston taloudellisten ja toiminnallisten ratkaisujen tulisi olla sellaisia, että ne eivät vaikeuta yhdistymistä tai aiheuta Taideyliopistolle vältettävissä olevia kustannuksia. Pykälän 2 momentin mukaan yhdistyvien yliopistojen yliopistokollegiot muodostaisivat Taideyliopiston ensimmäisen yliopistokollegion. Taideyliopiston järjestäytymiseen osallistuisivat siten kaikkien yhdistyvien yliopistojen yliopistoyhteisöt yliopistokollegionsa välityksellä. Taideyliopiston ensimmäisen yliopistokollegion toimikausi jatkuisi siihen saakka, kunnes Taideyliopiston hallituksessa hyväksytyn johtosäännön mukaisesti valitaan uusi yliopistokollegio. Pykälän 3 momentin mukaan ensimmäinen yliopistokollegio valitsisi yliopistolain mukaisesti Taideyliopiston hallituksen ja hallitus valitsisi uuden yliopiston rehtorin. Hallituksen kokoonpanon osalta ja muissa valintaan liittyvissä asioissa noudatettaisiin yliopistolain säännöksiä. Pykälän 4 momentin mukaan uuden yliopiston toimielimet voisivat valituksi tultuaan tehdä päätöksiä, sitoumuksia ja oikeustoimia Taideyliopiston lukuun, jotta yliopiston toiminnan häiriötön alkaminen 1.1.2013 voidaan varmistaa.

4 §. Varallisuuden siirtyminen Taideyliopistoon. Yhdistyvien yliopistojen toiminnan, henkilöstön ja opiskelijoiden lisäksi myös yhdistyvien yliopistojen koko omaisuus siirtyisi Taideyliopistolle 1 päivänä tammikuuta 2013. Yhdistyvien yliopistojen peruspääomaan merkitty varallisuus tulee siirtää Taideyliopiston peruspääomaan, jotta talouden vakavaraisuus turvataan.

Pykälän 2 momentin mukaan varallisuuden käyttöön liittyisi rajoitus, joka koskee yksityisiä ilman lahjoitusehtoja tehtyjä lahjoituksia yhdistyvien yliopistojen pääomaan valtion vastinrahakampanjan aikana. Valtion vastinrahaan oikeuttavat yksityiset lahjoitukset tuli tehdä yliopiston yliopistolain 60 §:n mukaiseen peruspääomaan, jolloin yliopisto voi käyttää toimintaansa ainoastaan peruspääoman tuottoa. Jotta lahjoittajien tahtoa tukea tietyn yliopiston toimintaa kunnioitettaisiin, ehdotetaan momentissa lahjoituspääoman tuoton käyttämistä ainoastaan kyseisen yhdistyvän yliopiston taiteellisen toiminnan tukemiseen. Valtion vastinrahakampanjassa Sibeliuksen Akatemia keräsi valtion vastinrahaan oikeuttavia lahjoituksia yhteensä 1 977 000 euroa. Myös vastinrahaan oikeuttamattomat, mutta kampanjan aikana ilman ehtoja lahjoitettu ja peruspääomaan liitetyt lahjoitukset kuuluvat momentin soveltamisalaan.

5 §. *Yhdistyvien yliopistojen sitoumukset, toimitukset ja saatavat.* Koska yhdistyvät yliopistot lakkaavat oikeushenkilöinä ja niiden kaikki toiminta ja omaisuus siirtyisi Taideyliopistolle, vastaisi se myös niistä velka-, palvelu-, hankinta- ja toimitussopimuksista, joita yhdistyvät yliopistot ovat solmineet. Vastaavasti yhdistyvien yliopistojen saatavat sekä viranomaisen myöntämät toimi-, järjestämis- ja mahdolliset muut luvat siirtyisivät Taideyliopistolle 1 päivänä tammikuuta 2013.

6 §. *Yhdistyvien yliopistojen tilinpäätökset ja Taideyliopiston aloittava tase.* Yhdistyvien yliopistojen oikeushenkilöllisyys ja niiden toimitukset lakkaavat vuoden 2012 lopussa. Yliopistojen tilikausi on yliopistolain 61 §:n 1 momentin mukaan kalenterivuosi. Taideyliopiston hallituksen tulisi laatia yliopistolain 65 §:n 1 momentin mukaisesti yhdistyvien yliopistojen tilinpäätökset vuodelta 2012. Yliopistolain 65 §:n 2 momentin mukaisesti Taideyliopiston yliopistokollegio vahvistaisi yhdistyvien yliopistojen tilivuoden 2012 tilinpäätökset ja päättäisi vastuuvapauden myöntämisestä yhdistyvien yliopistojen hallituksille ja rehtoreille. Pykälän 2 momentin mukaan Taideyliopistolle valittavat tilintarkastajat toimittaisivat yhdistyvien yliopistojen tilintarkastukset siten kuin yliopistolain 64 §:n 3 momentissa säädetään. Pykälän 3 momentin mukaan Taideyliopiston hallituksen velvollisuuteen olisi laatia aloittava tase Taideyliopistolle. Avaavan taseen muodostamista edesauttaa vuoden 2012 kirjanpidollisen käsittelyn yhdenmukaisuuden varmistaminen yhdistyvissä yliopistoissa.

7 §. *Vireillä olevien asioiden siirtyminen.* Yhdistyvien yliopistojen keskeneräisten asioiden käsittely siirtyisi Taideyliopistoon sille hallintoelimelle, jolle asia yliopistolain, valtioneuvoston asetuksen, yliopiston johtosäännön tai sisäisten määräysten mukaan kuuluu.

8 §. *Henkilöstön siirtyminen Taideyliopistoon.* Yhdistyvien yliopistojen henkilöstö siirtyisi Taideyliopiston palvelukseen. Julkisoikeudellisten yliopistojen henkilöstö on työsopimuslain (55/2001) mukaisissa työsuhteissa ja työsopimuslain liikkeen luovutusta koskevat säännökset tulisivat siten sovellettaviksi yliopistojen yhdistyessä. Niin sanottu siirtyminen vanhoina työntekijöinä tarkoittaisi sitä, että henkilöstön työsuhteeseen liittyvät etuudet eivät heikkene. Henkilöstön ja työnantajan oikeudet ja velvollisuudet säilyisivät sellaisina kuin ne olisivat olleet ilman yliopistojen yhdistymistä.

9 §. *Taideyliopiston ylioppilaskunnan järjestäytyminen.* Yliopistojen yhdistyessä tulisi myös yliopistojen ylioppilaskuntien yhdistyä, jotta opiskelijoiden edustaminen ja yliopistolaissa ylioppilaskunnan velvollisuudeksi säädetty tehtävät voidaan hoitaa asianmukaisesti. Pykälässä säädetäisiin ylioppilaskuntien yhdistymisestä siten kuin laissa yliopistolain voimaannpanosta on säädetty.

10 §. *Yliopistojen ja ylioppilaskuntien yhdistämiseen liittyvistä tulo- ja varainsiirtoveroista vapauttaminen.* Pykälän tarkoituksena olisi estää yliopistojen ja ylioppilaskuntien yhdistymiseen

liittyvistä varallisuudensiiroista uudelle yliopistolle tai ylioppilaskunnalle aiheutuvat veroseuraamukset. Pykälä vastaa tältä osin sisällöltään hallituksen esitystä yliopistojen verotusta koskevaksi lainsäädännöksi (HE 244/2009 vp), joka annettiin vuonna 2010 voimaantulleen yliopistouudistukseen liittyen. Yhdistyvien yliopistojen omistuksessa on käteisvaroja, irtainta omaisuutta ja arvopapereita noin x miljoonan euron arvosta.

11 §. *Viittaukset Kuvataideakatemiaan, Sibelius-Akatemiaan ja Teatterikorkeakouluun.* Selkeyden vuoksi pykälässä säädettäisiin, että muun lainsäädännön viittaukset yhdistyviin yliopistoihin katsottaisiin viittauksiksi Taideyliopistoon.

12 §. *Voimaantulo.* Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä elokuuta 2012, jotta Taideyliopiston järjestäytyminen olisi mahdollista toteuttaa vuoden 2013 alkuun mennessä.

3. Voimaantulo

Yliopistolain muuttamisesta annettavan lain, jolla yliopistolakiin lisätään Taideyliopisto ja poistetaan maininnat Kuvataideakatiemiasta, Sibelius-Akatemiasta ja Teatterikorkeakoulusta itsenäisinä yliopistoina, voimaantulosta säädettäisiin erikseen lailla. Lain yliopistolain muuttamisesta annetun lain voimaannpanosta mukaan yliopistolain muutokset tulisivat voimaan 1 päivänä tammikuuta 2013. Taideyliopiston on tarkoitus järjestäytyä syksyn 2012 aikana.

4. Suhde perustuslakiin ja säätämijärjestys

Vaikka yliopistoilla on vuodesta 2010 alkaen ollut itsenäisen oikeushenkilön asema, päättää eduskunta edelleen yliopistolaissa säädettyjen suomalaisen koulutusjärjestelmään kuuluvien yliopistojen määrästä. Yliopistouudistuksen yhteydessä vuonna 2009 eduskunnan perustuslakivaliokunta käsiteli lausunnossaan (PeVL 11/2009 vp) itsenäisenä oikeushenkilönä toimivia yliopistoja ja niiden järjestäytymistä perustuslain 123 §:n 1 momentin kannalta. Itsehallinnon kannalta olennaista on se, että yliopistoyhteisö päättää yliopistona toimivan oikeushenkilön järjestäytymisestä ja valitsee yliopiston ylimpänä toimielimenä toimivan hallituksen. Taideyliopiston järjestäytymiseksi kolmen yhdistyvän yliopiston yliopistoyhteisön jäseniä edustavat yliopistokollegiot muodostaisivat Taideyliopiston ensimmäisen yliopistokollegion, joka valitsee hallituksen. Hallituksen muodostaminen ja jäsenten valinta tapahtuisi siten kuin yliopistolaissa on säädetty.

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämijärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki yliopistolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan yliopistolain (558/2009) 1 §:n 2 ja 3 momenttia, 11 §:n 1 momenttia, 12 §, 18 §, 29 §:n 2 momenttia ja 46 §:n 5 momenttia seuraavasti:

1 §. *Soveltamisala*

Yliopistoja ovat:

- 1) Helsingin yliopisto;
- 2) Itä-Suomen yliopisto;
- 3) Jyväskylän yliopisto;
- 4) Lapin yliopisto;
- 5) Oulun yliopisto;
- 6) Tampereen yliopisto;
- 7) Turun yliopisto;
- 8) Vaasan yliopisto;
- 9) Åbo Akademi;
- 10) Lappeenrannan teknillinen yliopisto;
- 11) Svenska handelshögskolan;
- 12) Taideyliopisto;
- 13) Aalto-yliopistona toimiva Aaltokorkeakoulusäätiö;
- 14) Tampereen teknillisenä yliopistona toimiva TTY-säätiö.

Edellä 2 momentin 1-12 kohdassa tarkoitetut yliopistot ovat julkisoikeudellisia laitoksia (julkisoikeudelliset yliopistot) Aalto-yliopistoon ja Tampereen teknilliseen yliopistoon (säätiöyliopistot) sovelletaan tämän lain lisäksi säätiölakia (109/1930).

11 §. *Opetus- ja tutkintokielet*

Helsingin yliopiston ja Taideyliopiston opetus- ja tutkintokielet ovat suomi ja ruotsi. Aalto-yliopiston opetus- ja tutkintokieleen sovelletaan vastaavasti, mitä sen muodostaneiden yliopistojen tutkintokielestä säädetään yliopistolain (645/1997) 9 §:ssä. Åbo Akademin ja Svenska Handelshögskolanin sekä Helsingin yliopiston Svenska social- och kommunalhögskolanin opetus- ja tutkintokieli on ruotsi. Muiden yliopistojen opetus- ja tutkintokieli on suomi.

12 §. *Ruotsin kieltä taitavien henkilöiden kouluttaminen*

Åbo-Akademi, Svenska Handelshögskolan, Helsingin yliopisto, Taideyliopisto ja Aalto-yliopisto vastaavat siitä, että ruotsin kieltä taitavia henkilöitä koulutetaan riittävä määrä maan tarpeisiin.

18 §. *Julkisoikeudellisen yliopiston rehtorin valinta*

Julkisoikeudellisen yliopiston hallitus valitsee rehtorin enintään viiden vuoden määräajaksi. Rehtoriksi valittavalta vaaditaan, että hän on suorittanut tohtorin tutkinnon ja että hänellä on rehtorin tehtävien hoitamiseksi tarvittava kyky ja ammattitaito sekä käytännössä osoitettu hyvä

johtamistaito. Taideyliopiston rehtoriksi valittavalta ei kuitenkaan vaadita tohtorin tutkinnon suorittamista.

29 §. *Monijäsenisen hallintoelimen päätöksenteko*

Lukuun ottamatta Taideyliopistoa opintosuorituksen arvosteluun saavat osallistua vain ne jäsenet tai varajäsenet, joilla on samantasoinen opintosuoritus taikka jotka on otettu professorin tehtävään.

46 §. *Ylioppilaskunta*

Helsingin yliopiston, Taideyliopiston ja Aalto-yliopiston ylioppilaskuntien kielinä ovat suomi ja ruotsi. Åbo Akademin ja Svenska Handelshögskolanin ylioppilaskuntien kieli on ruotsi. Muiden ylioppilaskuntien kieli on suomi.

Voimaantulo. Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

2.

Laki yliopistolain muuttamisesta annetun lain voimaanpanosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §. *Yliopistolain muuttamisesta annetun lain voimaantulo*

Laki yliopistolain muuttamisesta (xx/2012) tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2013.

2 §. *Taideyliopiston perustaminen*

Yliopistolain (558/2009) 1 §:n 2 momentin 12–14 kohdassa tarkoitettujen Kuvataideakatemian, Sibelius-Akatemian ja Teatterikorkeakoulun (*yhdistyvät yliopistot*) toiminta, henkilöstö ja opiskelijat siirtyvät 1 päivästä tammikuuta 2013 alkaen julkisoikeudellisena laitoksena toimivaan Taideyliopiston.

3 §. *Taideyliopiston järjestäytyminen*

Yhdistyvien yliopistojen tulee yhdessä järjestää hallinto- ja muut tukipalvelut niin, että Taideyliopisto voi järjestäytyä ja aloittaa toimintansa 1 päivänä tammikuuta 2013.

Yhdistyvien yliopistojen yliopistokollegiot muodostavat Taideyliopiston ensimmäisen yliopistokollegion.

Ensimmäinen yliopistokollegio valitsee Taideyliopiston hallituksen ja hallitus valitsee yliopiston rehtorin noudattaen, mitä yliopistolaissa säädetään.

Taideyliopiston toimielimet voivat tehdä päätöksiä, sitoumuksia ja oikeustoimia Taideyliopiston lukuun.

4 § Varallisuuden siirtyminen Taideyliopistoon

Yhdistyvien yliopistojen omaisuus siirtyy kokonaisuudessaan Taideyliopiston omistukseen 1 päivänä tammikuuta 2013.

Yliopistojen pääomittamiseen liittyvää valtion vastinrahaan oikeuttavaa yksityisten tahojen lahjoittaman pääoman tuottoa voidaan käyttää vain siihen toimintaan, jota harjoitettiin lahjoituksen saaneessa yhdistyvässä yliopistossa.

5 §. Yhdistyvien yliopistojen sitoumukset, toimiluvat ja saatavat

Taideyliopisto vastaa niistä velka-, palvelu-, hankinta- ja toimitussopimuksista sekä muista sitoumuksista, joihin yhdistyvä yliopisto on sitoutunut ja jotka koskevat Taideyliopistolle siirtynyttä omaisuutta ja toimintaa.

Viranomaisten myöntämät toimi-, järjestämis- ja muut luvat sekä yhdistyvien yliopistojen saatavat siirtyvät Taideyliopistolle 1 päivänä tammikuuta 2013.

6 §. Yhdistyvien yliopistojen tilinpäätökset ja Taideyliopiston aloittava tase

Taideyliopiston hallitus laatii yhdistyvien yliopistojen tilinpäätökset ja uuden yliopiston yliopistokollegio vahvistaa tilinpäätökset ja toimintakertomukset sekä päättää vastuuvapauden myöntämisestä yhdistyvien yliopistojen hallituksille ja rehtoreille.

Taideyliopiston tilintarkastajat toimittavat yhdistyvien yliopistojen tilintarkastukset ja antavat tilintarkastuskertomukset siten kuin yliopistolain 64 §:n 3 momentissa säädetään.

Taideyliopiston hallitus laatii yliopiston aloittavan taseen.

7 §. Vireillä olevien asioiden siirtyminen

Yhdistyvissä yliopistoissa käsiteltävinä olevien asioiden käsittely siirtyy Taideyliopistolle 1 päivänä tammikuuta 2013. Taideyliopisto edustaa ja toimii asianosaisena oikeudenkäynneissä, joissa yhdistyvä yliopisto on ollut asianosaisena.

8 §. Henkilöstön siirtyminen Taideyliopistoon

Henkilöstön siirtymisestä yhdistyvistä yliopistoista Taideyliopistoon sovelletaan mitä työsopimuslaissa (55/2001) on liikkeen luovutuksesta säädetty.

9 §. Taideyliopiston ylioppilaskunnan järjestäytyminen

Yhdistyvien yliopistojen ylioppilaskunnat yhdistyvät Taideyliopiston ylioppilaskunnaksi 1 päivänä tammikuuta 2013. Yhdistyvien yliopistojen ylioppilaskunnat vastaavat Taideyliopiston ylioppilaskunnan järjestäytymisestä. Yhdistyvien yliopistojen ylioppilaskunnat voivat ryhtyä järjestäytymisen edellyttämiin toimenpiteisiin ennen yliopistolain Taideyliopistoa koskevien muutosten voimaantuloa.

Yhdistyvien yliopistojen rehtorit vahvistavat yhdistyvien ylioppilaskuntien yhdistymisessä noudatettavat säännöt. Jos Taideyliopistolle on vahvistettu rehtori, hän vahvistaa mainitut säännöt. Jos yhdistyvät ylioppilaskunnat eivät ole muuta sopineet, on yhdistyvien ylioppilaskuntien järjestettävä mahdollisimman nopeasti Taideyliopiston ylioppilaskunnan edustajiston vaali tämän lain voimaantultua. Tällöin edustajiston koko on 41 edustajaa sekä 41 varaedustajaa.

Edustajisto valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Vaali on suhteellinen ja salainen. Vaalissa ei ole vaalipiirejä. Keskusvaalilautakunta vahvistaa vaalijärjestyksen. Keskusvaalilautakunta muodostuu yhdistyvien ylioppilaskuntien hallitusten puheenjohtajista, edustajistojen puheenjohtajista sekä pääsihteereistä. Keskusvaalilautakunta valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja kutsuu lautakunnalle sihteerin. Vaalissa on yleinen ja yhtäläinen äänioikeus yhdistyvien yliopistojen läsnä oleviksi opiskelijoiksi ilmoittautuneilla ylioppilaskunnan jäsenillä. Jokaisella äänioikeutetulla on vaalissa yksi ääni.

Taideyliopiston ylioppilaskunnan edustajisto ja sen valitsevat toimielimet tekevät Taideyliopistoa ja ylioppilaskuntaa koskevat päätökset. Yhdistyvät ylioppilaskunnat ovat velvollisia tarjoamaan Taideyliopiston ylioppilaskunnalle hallinto- ja muita tukipalveluja, jotta Taideyliopiston ylioppilaskunta voi järjestäytyä kokonaisuudessaan 1 päivänä tammikuuta 2013.

Yhdistyvien ylioppilaskuntien varallisuus siirtyy Taideyliopiston ylioppilaskunnalle. Taideyliopiston ylioppilaskunta vastaa niistä velka-, palvelu-, hankinta- ja muista sitoumuksista, joihin yhdistyvien yliopistojen ylioppilaskunnat ovat sitoutuneet ja jotka koskevat Taideyliopiston ylioppilaskunnalle siirtyvää omaisuutta ja toimintaa.

Viranomaisten myöntämät toimi-, järjestämis- ja muut luvat sekä yhdistyvien ylioppilaskuntien saatavat siirtyvät Taideyliopiston ylioppilaskunnalle 1 päivänä tammikuuta 2013. Yhdistyvien ylioppilaskuntien jäsenet ja henkilöstö siirtyvät yhdistyvistä ylioppilaskunnista Taideyliopiston ylioppilaskuntaan 1 päivänä tammikuuta 2013.

10 §. Yliopistojen ja ylioppilaskuntien yhdistämiseen liittyvistä tulo- ja varainsiirtoveroista vapauttaminen

Yhdistyvien yliopistojen ja yhdistyvien ylioppilaskuntien ei katsota purkautuvan tuloverotuksessa. Varat ja velat siirtyvät samoilla arvoilla toimintaa jatkavalle Taideyliopistolle ja sen ylioppilaskunnalle.

Toimintansa lopettavien yhdistyvien yliopistojen ja ylioppilaskuntien verotuksessa poistamatta olevat hankintamenot ja muut vähennyskelpoiset menot vähennetään toimintaa jatkavan Taideyliopiston ja sen ylioppilaskunnan verotuksessa samalla tavalla kuin ne olisi vähennetty toimintansa lopettaneen yliopiston tai ylioppilaskunnan verotuksessa.

Taideyliopisto tai sen ylioppilaskunta eivät ole velvollisia maksamaan varainsiirtoveroa yliopistojen tai ylioppilaskuntien yhdistymisessä tapahtuvasta omaisuuden siirtymisestä.

11 §. Viittaukset Kuvataideakatemiaan, Sibelius-Akatemiaan ja Teatterikorkeakouluun

Muun lainsäädännön viittaukset Kuvataideakatemiaan, Sibelius-Akatemiaan tai Teatterikorkeakouluun katsotaan viittauksiksi Taideyliopistoon.

12 §. Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 2012.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.